

РИЗИК-МЕНЕДЖМЕНТ КРИПТОВАЛЮТ ЯК НОВИЙ ІНСТРУМЕНТ СБЕРЕЖЕННЯ ФІНАНСІВ ПРИВАТНИХ ОСІБ

**ПРОЦЕНКО ВЛАДИСЛАВ
ОЛЕГОВИЧ**, *магістрант
Запорізького національного
університету, м. Запоріжжя*

**ГУРЖІЙ НАТАЛІЯ
МИКОЛАЇВНА**, *доктор
економічних наук, доцент,
професор кафедри
підприємництва,
менеджменту організацій та
логістики, Запорізький
національний університет,
м. Запоріжжя*

Нові технології потребують ретельного вивчення. Особливо, якщо технології стосуються сфери грошових коштів. Станом на сьогодні, криптовалюта виступає як інноваційний інструмент збереження і накопичування грошей для приватних осіб. Проте, інноваційний спосіб збереження і накопичення грошей обіцяє приватній особі багато ризиків. Задля уникнення ризиків, кожна особа, яка розпочинає роботу з криптовалютою, має проводити процеси ризик-менеджменту. Тільки після цього, ґрунтуючись на виявлених ризиках і методах їх мінімізації, приватні особи можуть без зайвих втрат зберігати і накопичувати свої гроші.

Термін «криптовалюта» виник у 2009 році, коли Сатоші Накамото розробив унікальну систему «Біткойн».

Предметом дослідження статті є теоретико-методологічні та прикладні аспекти застосування ризик-менеджменту криптовалют в Україні. Мета – за рахунок застосування ризик-менеджменту прогнозувати стан криптовалюти, що допоможе краще розуміти процеси, які відбуваються з електронним фінансовим інструментом. Наукова значущість роботи полягає в тому, що дослідження застосування ризик-менеджменту криптовалют відбувається з урахуванням розвитку сфери в Україні. Саме Україна є одним із лідерів використання цифрових валют у світі.

Варто зазначити, що криптовалюта ніяк не контролюється органами державної влади, а її курс важко прогнозувати. Як висновок, необхідно активізувати застосування ризик-менеджменту у сфері торгівлі криптовалютою. На практиці це призведе до того, що вдасться мінімізувати ризики втрати фінансів під час роботи з криптовалютою.

Ключові слова: криптовалюта, ризик-менеджмент, збереження, Україна, фінанси.

РИСК-МЕНЕДЖМЕНТ КРИПТОВАЛЮТ КАК НОВЫЙ ИНСТРУМЕНТ СБЕРЕЖЕНИЯ ФИНАНСОВ ЧАСТНЫХ ЛИЦ

Новые технологии требуют тщательного изучения. Особенно, если технологии касаются сферы денежных средств. Состоянием на сегодня, криптовалюта выступает как инновационный инструмент сохранения и накопления денег для частных лиц. Однако инновационный способ сохранения и накопления денег обещает частному лицу много рисков. Во избежание рисков, каждое лицо, которое начинает работу с криптовалютой, должно проводить процессы риск-менеджмента. Только после этого, основываясь на выявленных рисках и методах их минимизации, частные лица могут без лишних потерь хранить и накапливать свои деньги.

**ПРОЦЕНКО ВЛАДИСЛАВ
ОЛЕГОВИЧ**, *магістрант
Запорожского национального
университета, г. Запорожье*

**ГУРЖИЙ НАТАЛЬЯ
НИКОЛАЕВНА**, *доктор
экономических наук, доцент,
профессор кафедры
предпринимательства,
менеджмента организаций и
логистики, Запорожский
национальный университет,
г. Запорожье*

Термин «криптовалюта» возник в 2009 году, когда Сатоши Накамото разработал уникальную систему «Биткойн».

Предметом исследования статьи являются теоретико-методологические и прикладные аспекты применения риск-менеджмента криптовалют в Украине.

Цель – за счет применения риск-менеджмента прогнозировать состояние криптовалюты, что поможет лучше понимать процессы, которые происходят с электронным финансовым инструментом. Научная значимость работы заключается в том, что исследование применения риск-менеджмента криптовалюты происходит с учетом развития сферы в Украине. Именно Украина является одним из лидеров использования цифровых валют в мире.

Стоит отметить, что криптовалюта никак не контролируется органами государственной власти, а ее курс трудно прогнозировать. Как вывод, необходимо активизировать применение риск-менеджмента в сфере торговли криптовалютой. На практике это приведет к тому, что удастся минимизировать риски потери финансов во время работы с криптовалютой.

Ключевые слова: криптовалюта, риск-менеджмент, хранение, Украина, финансы.

RISK MANAGEMENT OF CRYPTOCURRENCY AS A NEW INSTRUMENT OF SAVINGS PRIVATE INDIVIDUALS FINANCE

VLADYSLAV PROTSENKO,

Master's degree student of Zaporizhzhia National University, Ukraine

Purpose. To get the most profit through the use of risk management to predict the state of the cryptocurrency, which will help to better understand the processes that occur with an electronic financial instrument.

Design/methodology/approach. The basic principles that have been used in the research are historical, systematic and comparative methods, institutional and structural-functional approaches.

Findings. The subject of the article is theoretical, methodological and applies aspects of risk management in cryptocurrency trading in Ukraine. New technologies require careful study. Especially if the technology relates to the sphere of money.

NATALIA HURZHII,

Doctor of Science (Economics), Professor at the Department of Entrepreneurship, Management of Organizations and Logistics, Zaporizhzhia National University, Ukraine

As of today, bitcoin serves as an innovative tool for preserving and collecting money for individuals. However, an innovative method of saving and accumulation of money is going to a private face many risks. In order to avoid risks, each person who starts working with cryptocurrency should conduct risk management processes. Only after that, based on the identified risks and methods of their minimization, individuals can store and accumulate their money without unnecessary losses.

The term “cryptocurrency” originated in 2009, when Satoshi Nakamoto developed a unique Bitcoin system. It is worth noting that the real name of the person/group of people behind the creation of the project is still unknown. Since then, a large number of citizens of Ukraine and around the world began to track the cryptocurrency rate. Depending on the course, individuals decided what to do with their assets: store, accumulate or sell.

Practice has shown that any cryptocurrency is unstable and threatens users with unexpected rises and collapses of the exchange rate.

Research limitations/implications. The paper clearly provides direction for application of risk management cryptocurrency in Ukraine to minimize risks.

Originality/value. The scientific significance of the work lies in the fact that the study of the application of cryptocurrency risk management takes into account the development of the sphere in Ukraine. Ukraine is one of the leaders in the use of digital currencies in the world. However, in Ukraine, the cryptocurrency is not fixed in the legal field. Citizens suffer from exchange rate jumps of the specified currency, can't control it and qualitatively analyze prospects of the auction. As a conclusion, it is necessary to intensify the use of risk management in the field of cryptocurrency trading. In practice, this will lead to the fact that it will be possible to minimize the risks of loss of Finance when trading cryptocurrency.

Keywords: *cryptocurrency, risk management, savings, Ukraine, finance.*

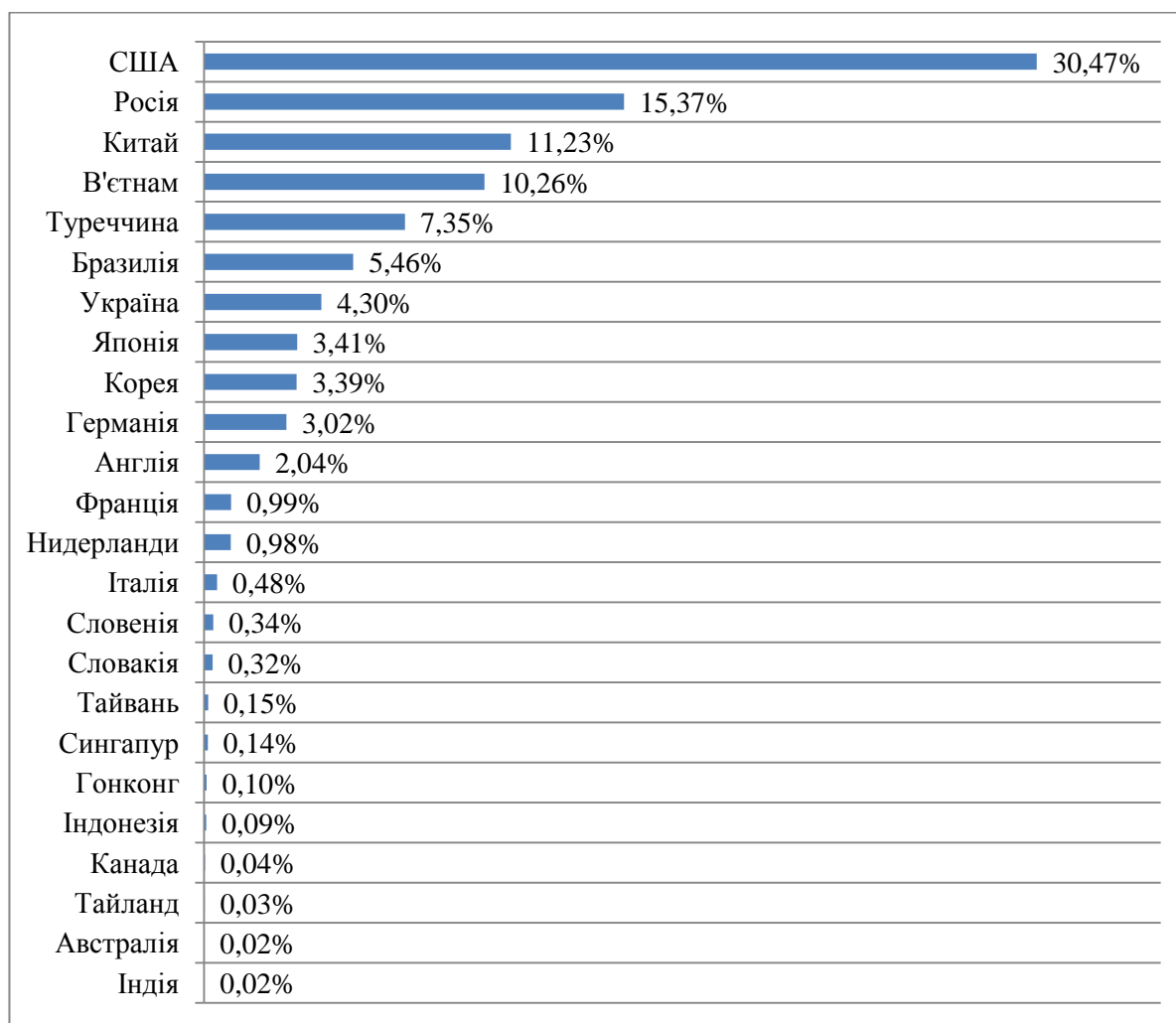
Постановка проблеми.

Сучасний етап розвитку криптовалюти в Україні характеризується невизначеністю й неоднозначністю. Перш за все, є невизначеність із боку юридичної сфери. Незважаючи на те, що криптовалюта активно використовується приватними особами України, а сама Україна знаходиться на

провідних позиціях у питаннях використання цифрових валют, держава не може визначитись із правовим статусом інноваційного фінансового активу [3]. Кількість трейдерів бірж різних країн зображена на діаграмі 1.

Діаграма 1

Кількість трейдерів бірж різних країн



Варто зазначити, що досі невідоме справжнє ім'я людини/групи людей, що стоять за створенням проекту. З того моменту велика кількість громадян України й усього світу почала відслідковувати курс криптовалюти. В залежності від курсу, приватні особи вирішували, що робити зі своїми активами: зберігати, накопичувати чи продавати.

Практика продемонструвала, що будь-яка криптовалюта нестабільна та загрожує користувачам несподіваними підйомами та обвалами курсу.

Національний Банк України (далі – НБУ) стверджує, що у світі немає єдиної класифікації криптовалюти й однозначного підходу до регулювання угоди з використання зазначеного фінансового інструменту.

Саме завдяки цьому аргументу НБУ не береться за створення нормативно-правової бази у сфері регулювання цифрової валюти. Проте, це не зупиняє українців у їх спробах пізнати суть валюти, використовувати інструмент у цілях збереження і накопичення грошей. На цей момент можливостей витратити криптовалюту в Україні досить багато: можна купити за неї одяг, автотовари, меблі або обладнання для майнінгу [7].

У цей момент виникає інша проблема, яка, певним чином, витікає з першої. Феномен криптовалюти в тому, що вона не створюється Центральним банком чи фінансовою установою, проте громадяни мають право використовувати її задля утворення власних фінансових активів, накопичувати і конвертувати у національну валюту України.

Отже, по-друге, криптовалюта не піддається контролю, не має аналогів, не контролюється багатьма державами й веде себе максимально непередбачувано.

Через це приватні особи у великій кількості втрачають свої фінансові активи. Друга проблема виглядає більш серйозною, тому що відсутність правового статусу не заважає використовувати криптовалюту у якості фінансового інструменту.

Дослідження теоретико-методологічних та прикладних аспектів застосування ризик-менеджменту криптовалют в Україні дозволить мінімізувати ризики й призведе до того, що українці будуть втрачати менше активів за рахунок прогнозування стану валюти.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання розвитку криптовалюти в Україні та її впливу на економіку, менеджмент та політику привертають увагу багатьох вітчизняних та зарубіжних науковців. Серед них варто назвати: А. Герваїс, Д. Губер, І. Гусєва, О. Караме, Ю. Краснянська, О. Лизунова, В. Лук'янов, Н. Марченко, Л. Сарабаш, О. Харламова та інші.

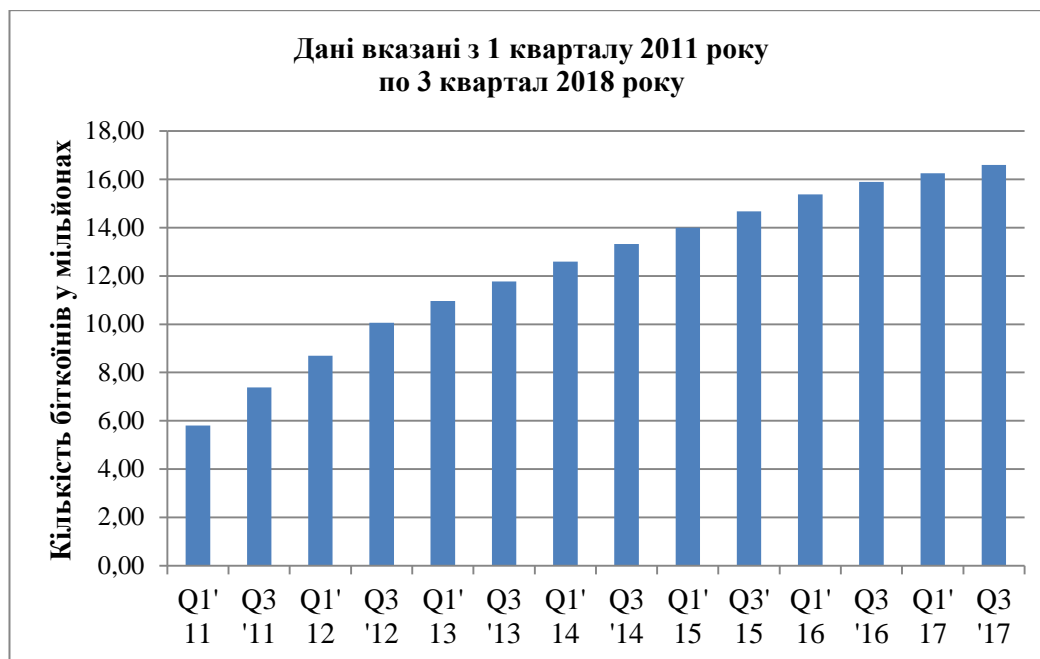
Постановка завдання. Метою наукової статті є дослідження застосування ризик-менеджменту криптовалюти задля прогнозування її стану, що допоможе краще розуміти процеси, які відбуваються з електронним фінансовим інструментом.

Для досягнення поставленої мети необхідно вирішити такі основні завдання: проаналізувати процеси ризик-менеджменту й можливості їх застосування в крипто-сфері, визначити перспективи розвитку застосування ризик-менеджменту для мінімізації ризиків при роботі з криптовалютою.

Виклад основних результатів. Кількість криптовалют в усьому світі постійно підвищується. Україна не є виключенням. Найпопулярнішою крипто валютою в світі є Біткойн.

Підвищення кількості біткоїнів у світовому обігу зображено на діаграмі 2.

Підвищення кількості біткоїнів у світовому обігу



Такий стрімкий зріст стосується не лише Біткойну, але й інших криптовалют. Необхідність якісної оцінки криптовалют, і ризиків, пов'язаних з ними, з'являється через те, що віртуальних валют з кожним днем стає все більше. Ми вважаємо, що ризик-менеджмент допоможе стабілізувати ситуацію і мінімізувати ризики під час роботи з криптовалютою.

Ризик-менеджмент – процес прийняття й виконання управлінських рішень, спрямованих на зниження ймовірності виникнення несприятливого результату й мінімізацію можливих втрат проекту, викликаних його реалізацією [8]. Будь-яка діяльність, навіть у перевірених і зрозумілих сферах, піддається ризикам. У питанні крипто-сфери ризиків набагато більше, ніж у багатьох інших сферах. За інформацією порталу Lemarbet, до недоліків використання криптовалюти можна віднести такі: цінова нестабільність, втручання хакерів, проблематичність повернення, недовіра користувачів [6].

Найголовнішою проблемою вважається перша, саме тому в цій статті їй приділяється значна увага. Ці недоліки криптовалюти, безумовно, є ризиками унікального

фінансового активу. Кожна приватна особа, яка вирішила зберігати свої грошові кошти через криптовалюту, має досліджувати можливі несприятливі фактори цієї сфери й здійснювати певні дії для їх зниження. Саме ризик-менеджмент включає в себе і оцінку несприятливих факторів, і управління ними. Ризик-менеджмент працює на отримання оптимального для бізнесмена співвідношення прибутку й ризиків [6].

Аналізуючи крипто-сферу, можна прийти до висновків, що у ній існують такі головні види ризиків: технологічні, економічні, юридичні, фінансові. Для управління зазначеними ризиками потрібно їх визначити та описати, а потім провести роботу зі зниження ризику й мінімізації його впливу.

За інформацією інформаційного порталу Biznesua, технологія ризик-менеджменту така:

1. Встановлення правил і критеріїв до аналізу, позначення обмежень.
2. Проведення аналізу та виявлення потенційних ризиків.
3. Виявлення критичних точок і визначення ступеня їх небезпеки.
4. Визначення методів, які будуть спрямовані на корекцію небезпеки.

5. Встановлення заходів з контролю над ризиками.

6. Встановлення заходів із оцінки ризиків [6].

Аналізуючи криптовалюту і її застосування, стає зрозумілим, що технологія ризик-менеджменту криптовалют потребує детальної компетенції в різних сферах. Нижче більш детально представлені групи ризиків і рекомендації щодо роботи з ними.

1. Технологічні ризики.

Криптовалюта працює завдяки технології розподіленого реєстру. Ця технологія відома вже більше 35-ти років. Відомо, що вона використовувалась військовими для обміну тактичною інформацією. Необхідно зазначити, що 35 років назад технологія не використовувалась у таких масштабах. Ніхто не розуміє, ким була створена криптовалюта насправді, і які цілі переслідувались.

Мова йде про те, що мала кількість приватних осіб, працюючих з криптовалютою, дійсно розуміє, які технології використовуються при створенні самої валюти й із якою метою.

Рішення: необхідно поглиблювати знання в електроніці й у технології розподіленого реєстру.

2. Юридичні та економічні ризики.

2.1. Технології криптовалюти не визнані більшістю світових держав, тому у будь-який момент можуть бути введені обмеження стосовно її зберігання й використання.

2.2. Немає чіткого положення, яке б регулювало законність угоди з використання криптовалюти, права й обов'язки сторін, терміни й процеси дії угоди. Держава не контролює обіг криптовалюти, не вводить на неї податки, не може її стабілізувати.

2.3. Через відсутність регуляції кожна людина може використовувати криптовалюту для незаконних угод і відмивання доходів, таким чином розвиваючи тіньову економіку.

2.4. Технологія криптовалюти суперечить Закону України «Про персональні дані», тому що кожен учасник ланцюга має доступ до інформації про іншого учасника. Через це

важлива інформація може бути розповсюджена.

Необхідно зазначити, що дослідники з університетів Аахена і Франкфурта виявили: в мережі «Криптовалюти» крім фінансової інформації зберігається близько 1600 інших файлів, серед яких сім порушують авторські права [5].

Рішення: перейняти досвід інших держав, які вже розробили нормативно-правову базу для інноваційного фінансового інструменту. Серед таких держав: Австралія, Швеція, Данія, Нідерланди, Канада, Британія та інші.

3. Соціальні ризики полягають у тому, що спільнота недостатньо інформована про криптовалюту, тому не має до неї довіри.

Висновки. Отже, крипто-сфера є однією з найперспективніших для інвестицій і найбагатших сфер у всьому світі, а криптовалюта є одним із найбільш популярних інструментів у сфері збереження і накопичення грошей в Україні. Саме тому вона привертає багато уваги. Більш того, інноваційний фінансовий інструмент має велику кількість переваг перед типовим способом збереження грошей, проте він є досить не стабільним. В Україні криптовалюта не має юридичної підтримки, що призводить до великої кількості проблем, найголовнішими серед яких є неможливість контролювати курс електронної валюти та проводити законні операції з юридичними особами. Саме тому найбільшою популярністю криптовалюта користується у приватних осіб. Проте і приватні особи не мають ніяких гарантій при роботі з криптовалютою. На жаль, ризиків втрати грошей набагато більше, ніж можливостей їх накопичення. Ризик-менеджмент є інструментом усунення і мінімізації ризиків. Завдяки опису ризику, його максимальної величини можна сформулювати стратегію загроз і методи протидії їм. Звичайно, без належної підтримки з боку державної влади криптовалюти назавжди залишиться прибутковим, проте нестабільним інструментом. Проте, і без юридичного поля можна зменшити ризики і напрацювати чітку методологію роботи к інноваційною технологією.

Список використаних джерел:

1. Біткоїн Україна: Майданчик для спілкування та інформаційний центр щодо використання технологій блокчейн (біткоїн) та інших відкритих розподільчих протоколів в Україні. [Офіційний сайт]. URL : <http://www.bitcoinua.org/theboard/> (дата звернення : 25.11.2018).
2. Колдовський А.В., Чернега К. Проблемні аспекти теоретичного осмислення криптовалюти, як явища сучасної інформаційної економіки. URL : <http://dspace.uabs.edu.ua/jspui/handle/123456789/13905> (дата звернення : 23.11.2018).
3. Криптовалюти в Україні: судебная практика и новые законопроекты. URL : <https://sud.ua/ru/news/publication/109991-kriptovalyuty-v-ukraine-sudebnaya-praktika-i-novye-zakonoproekty> (дата звернення : 27.11.2018).
4. Криптовалюта: її правовий режим, проблеми застосування URL : http://ukrainepravo.com/legal_publications/essay-on-it-law/it_law_plyta_%D1%81cryptocurrency/ (дата звернення : 27.11.2018).
5. Риск-менеджмент криптовалют. URL: http://www.gribov.ru/risk_management.html (дата звернення : 22.11.2018).
6. Феномен біткоїн – переваги і недоліки криптовалюти. URL : <https://lemarbet.com/ua/razvitie-internet-magazina/fenomen-bitkojn-preimushhestva-i-nedostatki-kriptovalyuty/> (дата звернення : 23.11.2018).
7. Что можно купить за биткоин в Украине. URL : <https://prostocoin.com/country/ukraine> (дата звернення : 27.11.2018).
8. Що таке ризик-менеджмент? URL : <https://biznesua.com.ua/shho-take-rizik-menedzhment/> (дата звернення : 26.11.2018).

REFERENCES:

1. Bitcoin Ukraine: a platform for communication and information center for the use of blockchain technologies (bitcoin) and other open distribution protocols in Ukraine. [Official site.] URL : <http://www.bitcoinua.org/theboard/>.
2. Koldovsky, A. V. And Ye. Chernega. “Problematic aspects of theoretical understanding of cryptocurrency, as a phenomenon of modern information economy”, URL : <http://dspace.uabs.edu.ua/jspui/handle/123456789/13905>.
3. Cryptocurrencies in Ukraine: court practice and new bills. URL : <https://sud.ua/ru/news/publication/109991-kriptovalyuty-v-ukraine-sudebnaya-praktika-i-novye-zakonoproekty>.
4. Cryptocurrency: its legal regime, problems of URL application : http://ukrainepravo.com/legal_publications/essay-on-it-law/it_law_plyta_%D1%81cryptocurrency/.
5. Risk management life-cycle. URL: http://www.gribov.ru/risk_management.html.
6. The phenomenon of bitcoin-the advantages and disadvantages of cryptocurrency. URL : <https://lemarbet.com/ua/razvitie-internet-magazina/fenomen-bitkojn-preimushhestva-i-nedostatki-kriptovalyuty/>.
7. What you can buy for bitcoin in Ukraine. URL : <https://prostocoin.com/country/ukraine>.
8. What is risk management? URL : <https://biznesua.com.ua/shho-take-rizik-menedzhment/>.